Täysistunto

Torstai 19.11.2026 klo 16.00

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 50 ja 62 §:n sekä puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 340/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustuksen on kyettävä vastaamaan Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuneeseen vakavasti muuttuneeseen turvallisuusympäristöön. Nato-jäsenyys, kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen ja puolustuskyvyn kehittäminen edellyttävät, että lainsäädäntö myös tukee Puolustusvoimien toimintaa mahdollisimman tehokkaasti.

Hallituksen esityksen tavoitteena on mahdollistaa asevelvollisten kouluttaminen ja harjoittaminen Suomen ulkopuolella nykyistä joustavammin ja varmistaa edellytykset reserviin kuuluvien asevelvollisten osaamisen ylläpitämiselle ja jatkuvalle kehittämiselle kertausharjoituksissa. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia siten, että kertausharjoitusten sotilasarvoon ja koulutukseen perustuvasta enimmäismäärästä luovutaan ja kaikkien asevelvollisten kertausharjoitusten yhteenlaskettu enimmäismäärä on jatkossa 200 päivää.

Yksittäiset kertausharjoitukset ovat Suomen Nato-jäsenyyden vuoksi pidentyneet, ja harjoituksia järjestetään laajoina kokonaisuuksina vuoden aikana. Teknologian kehityksestä, sodankäyntitapojen muuttumisesta, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä turvallisuustilanteen heikentymisestä johtuen asevelvollisia, erityisesti aktiivivaiheen operatiivisia joukkoja, olisi tarpeen harjoituttaa nykyistä enemmän. Voimassa oleva sääntely kertausharjoitusvuorokausien enimmäisajoista ei ole nykyaikana toimivaa, sillä lukumäärät on laadittu varusmiestuotannon mukaisesti eikä niissä ole huomioitu koko reserviläisuraa muutoksineen. Muutos vahvistaisi reserviläisten osaamista ja valmiutta sekä parantaisi mahdollisuuksia ylläpitää sodanajan joukkojen suorituskykyä. Lisäksi tämä lakimuutos edistäisi reserviläisten yhdenvertaisuutta.

Tässä yhteydessä on syytä korostaa, ettei sääntely merkitse muutosta Puolustusvoimien vuosittaiseen koulutusjärjestelmään. Puolustusvoimien kertausharjoitusten määrä perus-

tuisi jatkossakin Puolustusvoimien joukkotuotantoon liittyviin tarpeisiin sekä Puolustusvoimille ennalta määriteltyyn vuosittaiseen kertausharjoitusvuorokausien määrään. Tästä tehdään päätökset aina erikseen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslain säännöstä koskien palveluksen järjestämistä ulkomailla siten, että kertausharjoitukseen osallistuva asevelvollinen voitaisiin määrätä ilman nimenomaista suostumusta palvelukseen ulkomaille, jos hän osallistuu Suomen lähialueella Suomen puolustamiseen välittömästi liittyvään sotilaalliseen harjoitukseen, koulutukseen tai koulutukseen kuuluvaan palvelustehtävään. Lähialueilla tarkoitettaisiin Ruotsia ja Norjaa, joilla on Naton jäsenvaltioina ja maantieteellisen sijaintinsa perusteella välitön yhteys Suomen puolustamiseen. Itämeri taas sisältyisi myös kohdassa tarkoitettuun lähialueeseen.

Kyky toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä koskettaa yhä useampaa asevelvollista, minkä vuoksi on perusteltua, että kertausharjoituksen aikana on mahdollista kouluttautua ja harjoitella poikkeusolojen tehtävää Suomen lähialueella ilman nimenomaisen suostumuksen ennakollista vaatimusta. On vielä korostettava, että säännös ei mahdollistaisi asevelvollisten käyttöä muiden valtioiden puolustamiseen eikä voimankäyttötehtäviin ilman voimassa olevan lainsäädännön edellyttämää suostumusta. Jatkossa varusmiespalvelusta suorittava tai kertausharjoitukseen osallistuva asevelvollinen voitaisiin määrätä palvelukseen ulkomaille, jos hän osallistuu nimenomaisen suostumuksensa nojalla Suomen puolustusta edistävään sotilaalliseen harjoitukseen, koulutukseen tai koulutukseen kuuluvaan palvelustehtävään. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi varusmiespalveluksen osien suorittamisen tarvittaessa ulkomailla.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden myötä Suomen puolustus tehdään osana liittokunnan puolustamista. Suomalaisten asevelvollisten tulee kyetä kouluttautumaan ja harjoittelemaan kansainvälistyneessä ympäristössä. Voimassa olevat asevelvollisten ulkomaanpalvelusta koskevat säännökset ovat ajalta ennen Nato-jäsenyyttä. Jatkossa pykälässä ei enää säädettäisi ulkomaanpalveluksen lyhytaikaisuuden vaatimuksesta. Lyhytaikaisuuden vaatimuksesta luopuminen ei kuitenkaan merkitsisi sitä, että asevelvollisia määrättäisiin rajoittamattomaksi ajaksi ulkomaille. Ulkomailla suoritettavan palveluksen kesto määräytyisi jatkossa pykälässä tarkoitettujen tehtävien tai koulutuksen taikka harjoituksen tarkoituksien mukaan. Ulkomailla suoritettavan palveluksen kestoa määrittäisi lisäksi muun muassa henkilöstön ja joukkojen vaihtosuunnitelma.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös Puolustusvoimista annettua lakia siten, että siinä säädettäisiin aiempaa täsmällisemmin, että Puolustusvoimien virkamies on velvollinen määräajaksi osallistumaan kansainvälisen avun antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan. Suomen sotilaallisen liittoutumisen ja toimintaympäristön muutoksen myötä kansainvälisillä tehtävillä on entistä keskeisempi merkitys Suomen turvallisuuden kannalta. Tämä antaa aihetta korostaa henkilöstön velvollisuutta osallistua Puolustusvoimien kansainvälisiin tehtäviin. Lisäksi säännöstä muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin kirjaus, jolla mahdollistettaisiin suomalaisen joukon asettaminen johtovastuussa olevan tahon toiminnalliseen alaisuuteen. Toiminnalliseen alaisuuteen asettaminen on yleinen käytäntö sotilaallisessa kriisinhallinnassa ja monikansallisissa sotilasoperaatioissa. Kyse olisi jo tällä hetkellä noudatettavan käytännön säätämisestä selkeästi lain tasolla oikeustilan selventämiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.38 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakennetaan ennen kaikkea uskottavan maanpuolustuksen varaan. Nato-jäsenyyden myötä puolustamme Suomea yhdessä liittolaistemme kanssa. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö töitä turvallisuuden eteen jäisi myös meille itsellemme. Meidän on varmistettava, että oma reservimme kykenee toimimaan tässä uudessa toimintaympäristössä. Tämän esityksen tärkein tavoite onkin vahvistaa reserviläisten osaamista, harjoittelua ja yhteistoimintakykyä liittolaisten kanssa.

Arvoisa puhemies! Tavoitteena on mahdollistaa se, että kertausharjoitukseen osallistuva reserviläinen voidaan määrätä Suomen puolustamiseen välittömästi liittyvään harjoitukseen tai koulutukseen myös Suomen lähialueelle ilman erillistä suostumusta. Käytännössä tämä tarkoittaisi Ruotsissa, Norjassa tai Itämerellä toteutettavia harjoituksia ja koulutuksia. Tämä muutos on nykyisessä turvallisuusympäristössämme oleellinen. Perustaa se ei kuitenkaan muuta. Esitys ei muuta nykyisestä sitä, että asevelvollisia voitaisiin käyttää muiden valtioiden puolustamiseen tai voimankäyttötehtäviin ilman erillistä suostumusta. Tämä on tärkeä rajanveto, joka turvaa reserviläisten oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että ulkomaanpalveluksen lyhytaikaisuuden vaatimuksesta luovutaan. Ukrainan sota on osoittanut, että koulutus pitää tarvittaessa voida siirtää turvallisemmalle alueelle. Tämä uudistus antaa Puolustusvoimille mahdollisuuden järjestää koulutusta joustavasti myös silloin, jos turvallisuustilanne sitä edellyttää, ja samalla se suojaa sekä koulutettavia että kouluttajia.

Lisäksi merkittävä muutos koskee kertausharjoituksia. Jatkossa kertausharjoitusten enimmäismäärä olisi kaikille reserviläisille sama sotilasarvosta riippumatta. Tämä parantaa yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa sen, että myös miehistöön kuuluvia reserviläisiä voidaan kouluttaa uusiin ase- ja viestijärjestelmiin sekä muihin tulevaisuuden suorituskykyihin.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus alkaa osaamisesta. Mitä paremmin reservimme osaa toimia yhdessä liittolaisten kanssa niissä kokoonpanoissa, joissa Suomea puolustettaisiin kriisitilanteessa, sitä uskottavampi on myös Suomen puolustus. Tästä näkökulmasta esitys on hyvin perusteltu, tarpeellinen ja suoraan Suomen turvallisuutta vahvistava uudistus. Siksi kannatan tätä esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.42 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa puhemies! Suomen puolustus tarvitsee osaavan reservin, ja tässä muuttuneessa toimintaympäristössä on tietenkin hyvin perusteltua tarkastella, missä ja miten joukkoja harjoitetaan yhdessä liittolaisten kanssa. Ministeri kävi ansiokkaasti läpi niitä kaikkia muutoksia, mitä tämä esitys pitää sisällään, enkä niitä nyt lähde yksi kerrallaan tässä uudelleen avaamaan, mutta niistä varmaan valiokunnassa sitten käymme sitä keskustelua.

Kyllä minä ajattelen, että isossa kuvassa meillä on hyvin motivoituneet, sitoutuneet reserviläiset, asevelvolliset, Puolustusvoimien henkilöstö, jotka ovat valmiita työtä tekemään sen eteen, että tämä on turvallinen paikka meille kaikille. Jatkossakin me tarvitsemme tätä samaa sitoutumisastetta, ja sen takia minä pidän tärkeänä, että tässäkin ajatellaan sitä tasapainoa. Kun tulee uusia velvollisuuksia, niin on tarkkaan käytävä sitten läpi, miten se vaikuttaa näiden yksittäisten ihmisten arkeen, toimeentuloon, mitä vielä, tämmöiseen kykyyn ennakoida mahdollista tulevaa. Tietenkin kaikki ymmärrämme sen, että tämä puo-

lustuskyky on yhteinen asia, ja haluamme sitä tässä edistää näillä esityksillä, mutta on tärkeää sitten pitää se kuilu tavallaan olemassa siinä, että sitä ei voi myöskään repiä yksisuuntaisesti suoraan niiden ihmisten selkärangasta, jotka ovat sitoutuneet sitä ylläpitämään. Nämä ovat varmaan niitä isoja seikkoja, mitä pitää sitten valiokuntakäsittelyssä tarkkaan käydä, miten tämä vaikuttaa yksittäisten palkollisten sekä reserviläisten asemaan ja oikeuksiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.44 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Yleinen asevelvollisuus, laaja reservi ja maanpuolustustahto ovat niitä ydinasioita, joihin tämä meidän järjestelmä perustuu. Nyt kun näitä kertausharjoituksia mietitään, niin itselleni on syntynyt sellainen kuva, että tehtävät ovat usein entistä vaativampia ja entistä teknisempiä ja siellä voi olla sellaisia avaintehtäviä, joissa reserviläisiä on koulutettu hyvin pitkälle. Sitten jos tässä lähialueella on kertausharjoituksia Suomen lisäksi Norjassa, Ruotsissa ja Itämeren alueella, niin joidenkin, muutamienkin, tällaisten avaintehtäviin koulutettujen puuttuminen harjoituksesta voi aivan olennaisella tavalla heikentää sen harjoituksen mielekkyyttä, tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Eli siinä mielessä täysin perusteltua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

17.45 **Henrik Wickström r:** Arvoisa herra puhemies, värderade herr talman! Kiitos ministerille esittelypuheenvuorosta. Pidän tätä lakiesitystä kannatettavana ja omalla tavallansa myöskin ihan ymmärrettävänä muutoksena, mistä käytännössä ensi vaiheessa keskusteltiin jo hallitusohjelmaneuvottelujen yhteydessä, mikä myöskin tulee esiin hallituksen esityksestä. Itse pidän kuitenkin tärkeänä, että nyt kun tätä asiaa käsitellään myöskin valiokunnassa, on ihan perusteltua arvioida tätä kokonaisuutta ennen kaikkea myöskin perustuslaillisesta näkökulmasta, mihin on myöskin viittauksia tässä hallituksen esityksessä. Mutta itse näen tämän esityksen kaiken kaikkiaan hyvänä, ja komppaan tätä, mitä edeltävä puhuja, edustaja Kiuru, tässä totesi juuri tämän osaamisen kannalta. Jotta saadaan myöskin kaikki harjoitukset hyvin toimimaan, on tärkeää myöskin, että reserviläiset ovat tässä kokonaisuudessa mukana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.46 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Häkkäselle myös tämän tuiki tarpeellisen hallituksen esityksen hyvästä valmistelusta ja eduskunnalle esittelemisestä. Suomen Nato-jäsenyys on tietysti muuttanut hyvin pitkälle sen tilanteen, mitä katsotaan Suomen puolustamiseksi osana sotilasliittoa. Lähimmät naapurimaamme, Itämeri mukaan lukien, ovat tietysti aluetta, jolla toimittaessa voimme selkeästi ajatella, kuten myös tämän hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että puolustetaan Suomea. Esimerkiksi kertausharjoitusten osalta tilanne on kyllä mielestäni hyvin selkeä, ja samoin varusmiespalveluksen kannalta. Hallituksen esityksessä on kaiken aikaa esitetty useita hyviä perusteluja myös sille, miksi tällainen ulkomailla toimiminen myös tilanteessa, jossa Suomi olisi puolustustilassa, on perusteltua.

Mutta samaan aikaan, arvoisa puhemies, on tärkeää, että perustuslakivaliokunnalta saadaan tähän selvä linjaus. Itse näen, että nämä säätämisjärjestysperustelut, jotka hallitus on esittänyt, ovat painavat ja hyvät ja osoittavat, että kun perustuslakia katsotaan, esimerkiksi tällaisessa harjoittelussa vaikkapa Ruotsissa on kyse nimenomaan siitä, että suoritetaan maanpuolustusvelvollisuutta suorittamalla asepalvelusta, eikä siinä niinkään rajoiteta kenenkään suomalaisen liikkumisvapautta, mitä taas esimerkiksi perustuslain 9 § turvaa, kun se toteaa, että ketään ei esimerkiksi vastentahtoisesti saa Suomesta siirtää pois. Perustuslakivaliokunnallahan joskus aiemmin on ollut tulkintoja vaikkapa kansainvälisten komennusten, kuten kriisinhallintatehtävien, osalta, että tuolloin mentäisiin tämän perusoikeuden rajoittamisen piiriin, jos käsketään ulkomaille, mutta tässä mielessä maailma on muuttunut, ja Suomen Nato-jäsenyys mielestäni muuttaa myös näitä perusoikeuspunnintoja. Mutta on tärkeää, että perustuslakivaliokunta nyt siis antaa lausunnon puolustusvaliokunnalle, ja sen jälkeen sitten lupaan kyllä valiokunnan puolesta, että perusteellisesti mutta ripeästi tämän asian käsitellen mietinnön eduskunnalle laadimme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.49 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti: Halusin sanoa itsekin, että pidän hyvänä, että hallitus antaa esityksen tästä tärkeästä aiheesta ja pystymme katsomaan myös joustavammin tätä meidän omaa aluettamme. Me emme enää ole sotilaallisesti liittoutumaton, omien rajojemme sisällä toimiva kansakunta, vaan me olemme kansakuntana mukana Pohjois-Atlantin liiton tehtävissä jäsenenä, täysivaltaisena täysillä valtuuksilla mutta myös täysillä velvollisuuksilla puolustaa omaa maatamme omin toimin mutta yhdessä liittokunnan kanssa tietenkin koko tätä pohjoisen Itämeren altaan aluetta ja laajemmin liittokuntaa. Miten tässä asiassa sitten viime kädessä edetään, tähän tietenkin tullaan perehtymään sitten useammassakin valiokunnassa, ja toivon, että myös valiokunnassa, jossa istun, puheenjohtaja Auton johtamassa puolustusvaliokunnassa, asian kanssa päästään eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako puolustusministeri Häkkänen käyttää lopuksi puheenvuoron? — Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

17.50 **Puolustusministeri Antti Häkkänen:** Arvoisa puhemies! Ei muuta kuin yleisesti voin sanoa, että tässä pyritään säilyttämään laaja yhtenäisyys eduskunnassa. Tämä on normaali Nato-integraatioon liittyvä toimenpide asevelvollisten osalta. Mennään maltillisesti eteenpäin, ja tämä on sidottu vielä hyvin tarkkaan näihin Suomen välittömään puolustamiseen liittyviin toimintoihin, ja hyvin luontevasti myös vaikka pohjoisen maarajat ylittäviin harjoitteisiin tai Itämerellä tapahtuviin Merivoimien harjoituksiin. Se on tärkeää myös Puolustusvoimille, että sodanajan joukkokokoonpanojen kouluttamisessa meillä on tietty varmuus siitä, että voidaan kertausharjoituksia myös määrätä toteutettavaksi. Tällä hetkellä esimerkiksi tämä sodankäynnin teknologinen kehitys on niin hurjaa, että pitää varmistua, että nämä henkilöt oikeasti joukkona osaavat toimia uuden tekniikan ja kaluston kanssa ja tarvittaessa myös yhdessä liittolaisten kanssa esimerkiksi pohjoisessa maarajat ylittäen. Eli se ei ole enää sitä, että Suomi vain yksin puolustautuu, vaan sitä, että me yhdessä puolustaudutaan ja tarvittaessa käytetään myös liittokunnan aluetta tai syvyyttä Suomen puolustamiseksi. Siitä me pidetään huolta.

Palaamme valiokunnissa tähän asiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.52 **Mika Kari sd:** Herra puhemies! Arvoisa ministeri, vielä haluan sanoa, että tätä samaa joustavuutta tietenkin tarvitaan myös muilta Nato-mailta omien suorituskykyjensä joustavaan käyttöön, erityisesti tietenkin Ruotsilta ja Norjalta, joiden kanssa meillä on yhteinen maaraja pohjoisen Suomen puolella. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.